

דף י"ט

כ"ג אינו מיבס כשנפלה מן האירוסין
גזירה ביאה ראשונה משום ביאה שניה
יבמתו נפלה לו בין מן הנשואין או מן האירוסין. וקשה שאם נפלה לו מן הנשואין
היא אסורה עליו בעשה ולא תעשה עשה של: "בְּתוּלָה מֵעַמּוֹ יִקַּח אִשָּׁה" וְלֹא
בְּעוּלָה. וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל: "אֲלֻמְנָה וְגִרוּשָׁה וְחַלְלָה זֶנְהָ אֶת אֱלֹהֵי יִקַּח". ואין
העשה של: "יִבְמָה יִבֵּא עָלֶיהָ וְלִקְחָהּ לֹא לְאִשָּׁה וַיִּבְמָה" דוחה לא תעשה ועשה.
אבל אם נפלה לפניו מן האירוסין, יבא עשה של יבום וידחה את לא תעשה של
אלמנה לכהן גדול? ואומרת הגמרא שהכהן הגדול אינו מיבס את היבמה שנפלה
לפניו מן האירוסין גזירה ביאה ראשונה, שבה הוא מקיים את מצות יבום, משום
ביאה שניה שאינו מצווה עליה משם מצות יבום. וכן שנינו בברייתא, אם קדמו
ובעלו ביאה ראשונה קנו, ואסור לקיימן בביאה שניה.

לר"מ עושים היכר כדי שכ"ג לא יגע במת
ויטמא ולר"י חוששים שיטמא אגב מרירותו
מת לו מת אינו יוצא אחר המטה: הגמרא
מביאה את מה ששנינו על מה שכתוב
בכהן גדול אונן: "לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא" וְזֶמֶן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא עִמָּהֶן,
אבל יוצא הוא אחריהן, הן נכסין והוא נגלה, הן ניגלין והוא נכסה. ויוצא עד פתח
שער העיר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, אינו יוצא מן המקדש שנאמר וְזֶמֶן
הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא". ומבאר הגמרא שרבי מאיר יאמר לרבי יהודה אם כדבריך
הכהן הגדול לא יצא לביתו!. אלא הכתוב "וְזֶמֶן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא" אומר שלא יצא
מקדושתו, יעשה חזיון שלא יגרום לצאת מקדושה ולהטמא. וכיון שיש לו היכר
לא יבוא לנגוע במת ולהטמא. ורבי יהודה אומר שחוששים שיגע במקרה במת
אגב מרירות לבו.

סגן הוא הממונה אבלים עומדים והעם
עוברים האבלים לשמאל המנחמים
שנינו בברייתא כשהוא עובר בשורה לנחם
את אחרים, סגן ומשוח שעבר³²⁸ בימינו,
וראש בית אב ואבלים וכל העם משמאלו. וכשהוא עומד בשורה ומתנחם מאחרים
סגן מימינו, וראש בית אב וכל העם משמאלו, אבל משוח שעבר לא בא עמו. מפני
שהדבר יגרום לכהן גדול חלישות הדעת. מפני שיחשוב שהכהן משוח מלחמה
שמח באבלו. ואמר רב פפא שמהברייתא לומדים שלשה דברים. (א)ממה ששנינו
סגן מיכן והעם מיכן וכהן באמצע, ובמשנה שנינו שהממונה ממצע את הכהן
ונותנו בינו לבין העם. לומדים שהסגן הוא הממונה³²⁹. (ב)ממה ששנינו כשהוא

328 כגון שאירע בו פסול בכהן גדול ומינו אחר תחתיו, וכשעבר פסולו של ראשון חוזר לעבודתו, והשני נקרא משוח שעבר. רש"י.

329 אבל פשוט שממונה לא נקרא משוח שעבר והר"ר יעקב בר' יהודק פירש שמשמע מהמשנה שגם כשהוא מתנחם מאחרים הממונה ממצעו, ומוסיף הוא כל העם אומר לו וכו'. ובברייתא אמרו שמשוח שעבר לא בא עמו.

עובר לנחם, ובמתנחם שנינו כשהוא עומד בשורה להתנחם לומדים שמנהג התנחומים בשורה הוא שהאבלים יעמדו במקומם וכל העם עוברים, כשמגיע אצל האבל מנחמו ועובר. (גוממה ששנינו ואבל וכל העם משמאלו, והרי הוא היה מן המנחמים, ושנינו שהאבלים לשמאלו לומדים שהאבלים עומדים לשמאל המנחמים³³⁰.)

ומביאה הגמרא את מה ששנינו³³¹, בראשונה היו אבלים עומדין, וכל העם עוברין והיו שתי משפחות בירושלים מתגרות זו בזו זאת אומרת אני עוברת תחלה, וזאת אומרת אני עוברת תחלה. התקינו שיהא העם עומדין ואבלים עוברין. רמי בר אבא אמר שרבי יוסי החזיר את הדבר ליושנו בציפורי, שיהיו האבלים עומדים וכל העם עוברים.

התקין ר"י בציפורי שאשה לא תלך ואמר רמי בר אבא שרבי יוסי התקין בציפורי ובנה אחריה שאשה לא תלך בשוק ובנה אחריה. משום מעשה שהיה שגנבוהו פריצים מאחריה, וכשחזרה ולא ראתה, והתחילה ובוכה, בא אחד מהם ואמר בואי ואראנו לך, ונכנסה אחריו ועינו אותה. ואמר רמי בר אבא שרבי יוסי התקין בציפורי שיהיו נשים מספרות בבית הכסא זו עם זו, משום יחוד שמא אדם לא ישמע קול אדם ויכנס ויתיחד שם³³².

אמר רב מנשיא בר עות, שאלתי את רבי יאשיה רבה בבית עלמין של הוצל ואמר לי שאין שורה פחותה מעשרה בני אדם, ואין אבלים מן המנין, בין שאבלים עומדים וכל העם עוברים, ובין שאבלים עוברים וכל העם עומדים.

כשהוא מנחם אומר תתנחמו למדנו במשנה, כשהוא מתנחם אומרים לו הרינו כפרתך. והסתפקה הגמרא, מה כהן גדול אומר לאחרים כאשר הוא מנחם אותם?. ומביאה הגמרא ראייה ממה ששנינו בברייתא, והוא אומר תתנחמו. האם כשאחרים מנחמים אותו הוא אומר להם תתנחמו?, האם הוא מטיל להם ניהוש, סימן רע שיצטרכו לניהומים!. אלא הברייתא אומרת שכאשר הכהן הגדול מנחם אחרים הוא אומר להם תתנחמו.

אמר רב יוסף, מה ששנינו מלך לא דן ולא דנים אותו הוא במלך ממלכי ישראל, שנאמר: "בית דוד כה אמר דינו לבקר משפט והצילו גזול מיד עושק". אבל מלך ממלכי בית דוד דן ודנים אותו. שהרי אם לא דנים אותו איך הוא דן אחרים הרי כתוב: "התקושו וקושו". ואמר ריש לקיש קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים³³³.

תוס'.

330 במשנה שנינו ממצעו בינו לבין העם ובברייתא שנינו ראש בית האב ואבלים משמאלו וכל העם ומכאן כל העם ראשונים משמאלו, ואם כן האבלים היו משמאל העם. תוס'.

331 (תזר והלך וסיפר, סימן)

332 ושנינו במשנה לא יתיחד אדם עם שתי נשים, ומדובר בבית הכסא שהיה בשדות. רש"י.

333 "ל' שמלכי בית דוד היו דנים דוקא דיני ממונות שלא איכפת לנו אם לא יוכלו לענות אחריו, כמו שא' דיני

מלכי ישראל לא דנים ולא מעידים לא דנים ולא מעידים אותם משום המעשה בינאי המלך

והטעם שמלכי ישראל לא דנים ולא דנים אותם הוא משום מעשה שהיה בעבדו

של ינאי המלך שהרג את הנפש. ושמעון בן שטח אמר לחכמים תנו עיניכם בו ונדוננו. ושלחו לינאי עבדך הרג את הנפש ושלחו לינאי שיבוא עמו כמו שלומדים מהכתוב: "וְהוֹעֵד בְּבַעְלֵיו" שבעל שור שהמית אדם צריך לבוא לבית הדין ולעמוד על שורו. וינאי הלך בא וישב בבית הדין ושמעון בן שטח אמר לו, ינאי המלך! עמוד על רגליך ויעידו בך³³⁴ ³³⁵, אתה עומד לא לפנינו אלא לפני מי שאמר והיה העולם, שנאמר: "וְעָמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לָהֶם הָרִיב לְפָנֵי ה'" וינאי אמר לו לא כשאתמר אתה אלא כמה שיאמרו חבריך. נפנה לימינו וכבשו פניהם בקרקע, נפנה לשמאלו וכבשו פניהם בקרקע. ושמעון בן שטח אמר להם אתם בעלי מחשבות בעל מחשבות ויפרע מכם, בא גבריאל וחבטם בקרקע ומתו. באותה שעה אמרו מלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו.

מלך שמח על כבודו במקום מצוה הגמרא שואלת על מה ששנינו שרבי יהודה אומר כבודו מחול

ולחלוק. והרי רב אשי אמר שלומדים מהכתוב: "שׁוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ" שתהא אימתו עליך. שאפילו למי שאמר שנשיא שמחל על כבודו מחול, מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול והחליצה היא גנאי לו לבא לבית דין ותהיה רוקקת לפניו, והיבום הוא גנאי לו לקום על שם אחיו? עונה הגמרא, שמצוה שונה, ובמקום שיש מצות יבום וחליצה המלך יכול למחול על כבודו³³⁶.

למדנו שנחלקו האם נושאים את אלמנתו של המלך. שנינו בבבלייתא שחכמים אמרו לרבי יהודה שהכתוב: "וְאֶתְנָה לְךָ אֶת בֵּית אֲדֹנֶיךָ וְאֶת נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ בְּחִיקְךָ". מדבר על הנשים הראויות לו מבית המלך, מירב ומיכל המותרות לו, אבל לא

ממונות מתחילין מן הגדול. אבל קשה שמצאנו שדוד דן דיני נפשות בכתוב בשמואל במעשה נבל "ויחגור [גם] דוד [את] חרבו" שלומדים ממנו לקמן שבדיני נפשות מתחילים מן הצד וכיון שדוד היה חושב את עצמו למלך איך היה דן עמהם. וי"ל שכיון שאותו הדין היה לכבודו שנבל מרד בו לא היה לדוד בושה אם האחרים ידברו לפניו, אבל בשאר מלכי בית דוד ודאי אין דנים דיני נפשות. תוס'.

334 תוס' שואלים הרי א' שם שאפי' ת"ח א"צ לעמוד משום שעשה ועשה דכבוד תורה עדיף. וכיון שחכם א"צ לעמוד כ"ש מלך שעדיף מת"ח, שאפי' למ"ד הרב שמחל על כבודו כבודו מחול מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול שנאמר שום תשים עליך מלך וכו'. וי"ל שודאי שעשה של כבוד תורה עדיף ואעפ"י שאין ת"ח צריך לעמוד ינאי היה צריך לעמוד. ות"ח יכול למחול על כבודו משא"כ מלך הוא משום הכתוב "שׁוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ" שתהא אימתו עליך, וכבודו הוא משום מצות המקום ואין יכול להפקיע מצות המקום. אבל בת"ח לומדים מהכתוב "ובתורתו יהגה יומם ולילה" שתורתו היא שלו ויכול למחול על כבודו. תוס'.

335 תוס' כתבו שאין להקשות ממה שא' בפ' שבועת העדות (דף ל. ושם) שאם רצו להושיב את שניהם מושיבים, שאינו אסור אלא אחד עומד ואחד יושב. והמלך לא היה צריך לעמוד ובלבד שגם אותו שכנגדו ישב. מפני שדין זה הוא רק בדיני ממונות ולא בדיני נפשות. או שנאמר שקבלת עדות היא כשעת גמר דין ובשעת גמר דין א' בפרק שבועת העדות שלד"ה דיינים בישיבה ובעלי דינים בעמידה. וא"כ יש ליוזר כשב"ד מושיבים את שני בע"ד שלא ישבו בשעת קבלת העדות ולא בשעת גמר הדין. תוס'.

336 בפרק האשה שנתארמלה במלך שעבר לפני כלה הש"ס לא מרתך מצוה שאני אלא מתרצים פרשת דרכים הואי. וי"ל ששם המצוה אינה אלא בשביל כבוד החתן והכלה וכבוד מלך עדיף מכבוד החתן וא"כ אין מצוה אבל ביבום יש מצוה. תוס'.

נשיו של שאול.

תלמידי רבי יוסי שאלוהו כיצד דוד הלך נשא את מיכל ומירב שהיו שתי אחיות בחייהן? ואמר להם שדוד נשא את מיכל אחר מיתת מירב. ורבי יהושע בן קרחה אומר שקידושי דוד במירב היו קידושי טעות. ואמר רב פפא שהדבר נלמד ממה שנאמר: "תָּנָה אֶת אִשְׁתִּי אֶת מִיכַל אֲשֶׁר אֲרָשְׁתִּי לִי בְּמֵאָה עֶרְלוֹת פְּלִשְׁתִּים", מיכל אשתי ולא מירב אשתי.

המקדש במלוה אינה מקודשת ומירב מהם קידושי הטעות?, שנאמר "וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אִינָה מְקוּדָשֶׁת יִבְנוּ יַעֲשֶׂרְנוּ הַמֶּלֶךְ עֹשֶׂר גָּדוֹל וְאֶת בֵּיתוֹ יִתֵּן לוֹ". אחרי שדוד הרג את גולית שאול המלך אמר לו יש לך בידי מלוה, עושר גדול, ולא קיבלתי ממך קידושין אחרים והמקדש במלוה אינה מקודשת, וקידושי מירב אינם קידושין, ושואל הלך ונתנה לאשה לעדריאל, כמו שכתוב: "וְהָיָה בְּעַת תַּת אֶת מִרְבַּב בֵּת שְׂאוּל לְדָוִד וְהָיָה נִתְּנָה לְעֵדְרִיאֵל הַמְּחַלְתִּי לְאִשָּׁה", כשהגיע העת לתתה לדוד נתנה לעדריאל.

מלוה ופרוטה דעתו על פרוטה ומיכל מקודשת
ושואל אמר לדוד, אם רצונך שאתן לך את מיכל לאשה הבא לי מאה ערלות פלשתים. וכאשר דוד הלך והביאן לו אמר לו שאול, יש לך אצלי מלוה ופרוטה, עושר גדול שנתחייבתי לך בשביל גלית, ופרוטה שוה כסף שקבלתי ממך בערלות פלשתים ומיכל אינה מקודשת. ושואל הלך ונתנה לאשה פלטי בן ליש. שאול סבר שהמקדש במלוה ופרוטה דעתו על המלוה, ומיכל אינה מקודשת. ודוד סבר שדעתו על הפרוטה ומיכל מקודשת. או שנאמר שלדברי הכל 'מלוה ופרוטה דעתו על פרוטה! שאול סבר שמאה ערלות פלשתים אינם ראויות לכלום ואינן שווה פרוטה. ודוד סבר שהן ראויות למאכל כלבים וחתולים ומיכל מקודשת לו.

ר' יוסי דורש מקראות מעורבים מה קידושי פלטי בעבירה אף קידושי עדריאל בעבירה
שואלת הגמרא, מה רבי יוסי שאומר שדוד נשא את מיכל אחר מיתת מירב ואינו דורש בכתוב "תָּנָה אֶת אִשְׁתִּי אֶת מִיכַל" זו אשתי ולא מירב אשתי. דורש בו? ואומרת הגמרא שרבי יוסי לטעמו במה ששנינו בברייתא, רבי יוסי היה דורש מקראות מעורבין. נאמר בכתוב (שמואל ב' כ"א): "וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת שְׁנֵי בָנֵי רֵצְפָה בֵּת אִיָּה אֲשֶׁר יָלְדָה לְשְׂאוּל אֶת אַרְמְנִי וְאֶת מַפְבֹּשֶׁת וְאֶת חַמְשֵׁת בָּנֵי מִיכַל בֵּת שְׂאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה לְעֵדְרִיאֵל בֶּן בְּרֻזַּי הַמְּחַלְתִּי" שמיכל היתה אשת עדריאל. והלא נאמר בכתוב: "וְשְׂאוּל נָתַן אֶת מִיכַל בֵּתוֹ אֶשֶׁת דָּוִד לְפִלְטִי בֶן לִישׁ אֲשֶׁר מִגְּלִים" שמיכל נתנה לאשה לפלטי בן ליש! אלא הכתוב מקיש את קידושי מירב לעדריאל לקידושי מיכל לפלטי. כמו שקידושי מיכל לפלטי היו בעבירה³³⁷ אף קידושי מירב

337 פשוט שקדושי מיכל לפלטי היו בעבירה שהרי כתוב אשתי מיכל וקי"ל שמלוה ופרוטה דעתו על פרוטה. רש"י.

לעדריאל היו בעבירה. ורבי יהושע בן קרחה יאמר לך האם מיכל ילדה אותם?, והלא מירב ילדה אותם!. אלא שמירב ילדה אותם ומיכל גידלה אותם, ולכן נקראו על שמה. ללמדך שכל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו.

כל המגדל יתום בביתו כאילו ילדו אמר רבי חנינא³³⁸, כל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. שנאמר:

”וּתְקַרְאָנָהּ לוֹ הַשְּׂכֵנֹת שֵׁם לְאִמּוֹ יֶלֶד בֶּן לְנַעֲמִי וּתְקַרְאָנָהּ שְׁמוֹ עֹבֵד הוּא אָבִי יְשִׁי אָבִי דָּוִד” והלא רות ילדה, אלא רות ילדה ונעמי גידלה, ונקרא על שמה. רבי יוחנן אמר מהכתוב בדברי הימים: ”וְאִשְׁתּוֹ הַיְהוּדִיָּה יָלְדָה אֶת יֶרֶד אָבִי גְדוֹר וְאֶת חֶבֶר אָבִי שׁוֹכֵוֹ וְאֶת יְקוֹתִיאֵל אָבִי זְנוּחַ וְאֵלֶּה בְּנֵי בְתוּלָה בַת פְּרָעָה אֲשֶׁר לָקַח מֶרְדִּי.” מרד זה כלב, שמרד בעצת מרגלים. האם בתיה³³⁹ ילדה את משה³⁴⁰?, אלא יוכבד ילדה ובתיה גידלה ולפיכך נקרא על שמה. רבי אלעזר אמר מהכתוב בתהלים: ”גְּאֻלַּת בְּזֻרְעַ עַמֶּךָ בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סָלָה” יעקב ילד ויוסף כילכל, לפיכך נקראו על שמו.

כל המלמד בן חברו רבי שמואל בר נחמני אמר בשם רבי יוחנן שלומדים שכל תורה כאילו ילדו המלמד בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו ממנה

שהכתוב: ”וְאֵלֶּה תוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמֹשֶׁה” “אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהְרֹן” מפרש רק את תולדות אהרן. אלא אהרן ילד ומשה לימד, ולפיכך נקראו על שמו. רב יהודה אמר על הכתוב בישעיהו: ”לִכֵּן כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם” והיכן מצינו שיעקב פדה את אברהם?!. אלא שפדאו מצער גידול בניו. יעקב פדה את אברהם מטורח השבטים שהיה מוטל עליו³⁴¹ ויעקב פדאו וגידול שנים עשר השבטים הוטל על יעקב. וזה שכתוב ”לֹא עָתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְזָרוּ”³⁴².

בכתוב: ”וַיִּשְׂאוּ לְנֶתָן אֶת מִיכַל בַּתוֹ אִשְׁתּוֹ דָּוִד לְפִלְטִי בֶן לִישׁ אֲשֶׁר מִגְּלִים” נאמר פלטי ובכתוב: ”וַיִּשְׁלַח אִישׁ בִּשְׁתַּי וַיִּקְחָהּ מֵעַם אִישׁ מֵעַם פְּלִטְיָאֵל בֶּן לִישׁ” נאמר פלטיאל. ואמר רבי יוחנן ששמו היה פלטי ונקרא פלטיאל שפלטו ק—ל מן העבירה. נעץ חרב בינו לבינה, ואמר כל העוסק בדבר זה ידקר בחרב זה. וכתוב ”וַיִּלְךְ אֶתָּה אִישָׁה” מפני שנעשה לה כאישה היה מגדלה ומחבבה כבעל. וכתוב ”הֲלוֹךְ וּבָכָה אַחֲרָיָה” על המצוה שבטלה ממנה, וכתוב ”עַד בְּחָרִים” שנעשו שניהם כבחורים, שלא טעמו טעם ביאה.

338 (חנינא קרא יוחנן ואשתו אלעזר וגאולה ושמואל בלימודי, סימן).
339 בתיה נקראה יהודית שכפרה בעבודה זרה ונתגיירה שכל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי. רש"י.
340 ירד אביגדור כולם הם שמותן של משה. רש"י.
341 שכתוב בו "והרביתי את זרעך". רש"י.
342 רש"י פירש צער גידול י"ב שבטים ותוס' הקשו שאינו צער אלא שמחה ועוד שלאברהם היו בנים מקטורה. וצריך לומר צער של יוסף ואחיו וגלגול ירידת מצרים. תוס'.

תוקפו של יוסף ענוותנותו של בועז תוקפו אמר רבי יוחנן תוקפו של יוסף הוא ענוותנותו של בועז ענוותנותו של פלטי בן ליש
 של בועז, הדבר הגדול והחמור של יוסף הוא כדבר הקל בבוועז. תוקפו של בועז הוא ענוותנותו של פלטי בן ליש. לומדים שתוקפו של יוסף כענוותנותו של בועז מהכתוב: "וַיְהִי בְּחֵצֵי הַלְיָלָה וַיַּחְרַד הָאִישׁ וַיִּלְפַּת" ואמר רב שנעשה בשרו כראשי לפתות. וכבש את יצרו ואף על פי שרות היתה פנויה ועמו במיטה, אבל ביוסף אשת פוטיפר היתה אשת איש ואינה עמו במיטה. תוקפו של בועז ענוותנותו של פלטי בן ליש כמו שאמרו, שהתגבר על יצרו במשך שנים רבות.

"רְבוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאֵת עֲלִית עַל בְּלָנָה" אמר רבי יוחנן על הכתוב במשלי: "רְבוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חָיִל" זה יוסף ובוועז, "וְאֵת עֲלִית עַל בְּלָנָה" זה פלטי בן ליש. רבי שמואל בר נחמן אמר בשם רבי יונתן על הכתוב: "שֶׁקֶר הַחֵן וְהַבֵּל הַיָּפִי אִשָּׁה יִרְאֵת ה' הִיא תִתְהַלֵּל" זה יוסף, "וְהַבֵּל הַיָּפִי" זה בועז, "יִרְאֵת ה' הִיא תִתְהַלֵּל" זה פלטי בן ליש. דבר אחר "שֶׁקֶר הַחֵן" זה דורו של משה, "וְהַבֵּל הַיָּפִי" זה דורו של יהושע, "יִרְאֵת ה' הִיא תִתְהַלֵּל" זה דורו של חזקיה. דבר אחר "שֶׁקֶר הַחֵן" זה דורו של משה ויהושע, "וְהַבֵּל הַיָּפִי" זה דורו של חזקיה, "יִרְאֵת ה' הִיא תִתְהַלֵּל" זה דורו של רבי יהודה ברבי אילעאי³⁴³. אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אילעאי שהיו ששה תלמידים מתכסים בטלית אחת ועוסקים בתורה.

343 דורו של משה ויהושע עסקו בתורה הרבה, ודורו של חזקיהו יותר מהם, וא' בפרק חלק על הכתוב "חובל עול מפני שמן" חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיה, שהיה דולק בבתי מדרשות, עד שבדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ. רש"י.

